

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 12. Religio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

§. 12. Religio.

Religio est ea pars Pietatis, quæ quod humanâ Ratione attingere non potest, sub Divina revelatione amplectitur: Culmen ergo Pietatis est, & summus apex rerum moralium (nec enim Virtus altius ire potest, quam ut supra ducem suam nempe Rationem quodammodo ascendat, & se totam in Deo refundat) periculosus tamen & horribilibus præcipitiis circumseptus: ut merito dictum sit; præstare homines nullam habere Religionem, quam talem, qualem habent plerique.

Religio innititur existimationi illi, quam de Deo & ejus Ineffabilitate concepimus: cum enim inspiciendo ipsum clare viderimus, multa ab eo circa nos facta esse, quorum modum nullum cogitatione ac Ratione nostra assequi possimus; facile persuasum habemus & intelligimus, fieri posse ut multa alia sint ineffabilia, quæ præstare potest, quæ tamen nos & secundum se, & etiam secundum modum suum lateant; eorum tamen posse illum cognitionem aliquam impartiri, si non omnium, ast quorundam, quæ ad nos maxime pertineant: qua cognitione, non quidem Ratione assequamur aut ipsa, aut modum eorum,

eorum, quæ nobis revelaverit; sed mere testimonio & auctoritate ejus. Sed cum res hæc admodum periculosa sit (ut diximus) & infinitis illusionibus, imposturis ac fraudibus obnoxia. (quam multis enim Religio sua quæstui non est ! Quam multi vanitate & gloriâ ducti non dicunt, se accepisse à Deo, quæ ipsi confixere ! Quantum non ambitio, quantum non pertinacia, & ejus quod semel receptum est, studium hic valet !) Regulæ quædam præscribendæ sunt, cum quibus tuto possit Pietas in Religionem abire, & non tantum ea, quæ Ratione naturali percepit, sed etiam, quæ Divinâ tantum Revelatione constant, amplecti.

Et prima quidem Regula est, ut id quod sub Divino testimonio ac auctoritate recipitur, nihil habeat in se Deus, ejusque potentiâ sapientia cæterisque attributis indignum : Hinc expunguntur somnia ista & portenta Brachmannorum, Turcarum seu Muhammedanorum, aliorumq; Gentilium & Idololatrarum : continent manifestas inquam aniles insanias, & sæpe turpitudines nefarias.

Secunda Regula est, ut id, quod sub Divina auctoritate recipiendum proponitur, ad nos aliquatenus, imo maximâ ea

parte pertineat : Deus enim non est , qui otiosis occupari nos velit , aut eis , quæ nostrâ non intersunt vacare : unde innumerabiles illi mundi & intermundia , quæ olim Democritus , ac post ipsum Epicurus invexere , cum Ratione non consistunt , multo minus sub Divino testimonio obtrudenda sunt : nihil enim illa ad nos : sufficitque nobis scire Dei potentiam immensam esse , & plura eum efficere , quam nos cogitare possumus ; an vero potentiam impendat alijs alibi hominibus , & in alijs systematibus & mundis condendis , regendis & gubernandis , hoc , ut dixi , nostrâ nihil refert.

Tertia Regula est , ut testimonium illud Divinum , quod propositionibus aliquibus appositum esse perhibetur , signis & miraculis , quæ non nisi à Deo proficisci possunt , comprobetur : alioqui quilibet nobis sua somnia venditabit , & sub Divina Revelatione ac auctoritate obtrudet ; si ergo Deus , quæ ipsi dicunt , pro suis agnoscat , procul dubio ostendet indicio & argumentis irrefragabilibus , ea à se dimansse.

Quarta Regula est , ut intus in mente ac in conscientia , quam evidentissime sentiamus Deum quasi loquentem nobis , dicentemque

temque hæc sua esse, à se proficisci, se eorum esse dictatorem, etiam si Ratione nostrâ non assequamur ista. Et hæc potissima regula est, & sola etiam sufficit: sed infinitis præstigiis, fraudibus, melancholiis & persuasionibus obnoxia, quæ cautissimè debent, & adhibitis, fufisque ad Deum humillimis precibus, rescari, præsertim vero pure simpliciterque vivendo, nam optimus Dei cultus bonus animus est, ut non Senecæ, sed Dei ipsius Oraculum esse videatur.

His regulis, si rite instructi fuerimus, munita nobis est ad veram Religionem via, quæ Ethices & totius humanæ vitæ summus finis est.

Habet etiam Religio (sicut in genere Pietas) suam Theologiam, & Theolatriam, in Theologia, quæ Deus revelavit, considerantur, in Theolatria, quæ ad suum cultum facienda instituit, expediuntur.

Habet etiam opposita sibi vitia, Impietatem & Superstitionem, quæ hic tanto detestabiliora sunt, quo Religio simplici in Deum Pietate est major & illustrior.

§. 13. Iustitia & Aequitas.

Virtus cum circa alios homines versatur, generali nomine potest vocari **Aequi-**